

- omfattet heraf, hovedsagelig beror på den enkelte ydelses karakteristiske egenskaber, især dens formål og betingelserne for dens tildeling.
2. Artikel 4, stk. 4, i forordning nr. 1408/71 skal fortolkes således, at den også udelukker sådanne nationale særordninger fra forordningens anvendelsesområde (omhandlet i artikel 1, stk. 4, i den belgiske arrêté royal af 27. 6. 1969), som hovedsagelig har til formål at bevidne belgiske arbejdstagere, som har kæmpet i de allierede styrker mellem 1940 og 1945, og som er blevet uarbejdsdygtige som følge af en krigshandling, en national anerkendelse for de prøver, de har udstået i dette tidsrum, og herved ved forhøjelse af førtidspensionssatsen at indrømme dem en kompensation for den indsats, de har ydet deres land.
 3. Det fremgår under én af bestemmelserne i Rådets forordning nr. 1612/68 samt af det tilstræbte mål, at de sociale og skattemæssige fordele, som denne forordning tildeler arbejdstagere, der er statsborgere i de øvrige medlemsstater, er fordele, som, uanset de er forbundet med en arbejdskon-
 - trakt, almindeligvis indrømmes indenlandske arbejdstagere, hovedsagelig på grund af deres objektive status som arbejdstagere eller alene fordi de har bopæl på det nationale område, og hvis udvidelse til også at gælde for arbejdstagere, der er statsborgere i de andre medlemsstater, derfor forekommer egnet til at fremme disses mobilitet inden for Fællesskabet.
 4. En ydelse, som beror på en nationalt anerkendt status, (som ydelsen i den belgiske arrêté royal af 27. 6. 1969) kan ikke anses som en fordel, der ydes den indenlandske arbejdstager hovedsagelig på grund af dennes status som arbejdstager, eller fordi den pågældende har bopæl på det nationale område, og opfylder derfor ikke de karakteristiske egenskaber for »sociale fordele« i artikel 7, stk. 2, i forordning nr. 1612/68.
- Heraf følger, at den pågældende ydelse ikke omfattes af det saglige anvendelsesområde for forordning nr. 1612/68 og altså ikke for så vidt angår dens tildelingsbetingelser er undergivet denne forordnings bestemmelser.

I sag 207/78

angående en anmodning, som i medfør af EØF-traktatens artikel 177 af Cour du travail de Liège er indgivet til Domstolen for i den sag, som verserer for nævnte ret mellem

ANKLAGEMYNDIGHEDEN

og

- 1) GILBERT EVEN, Herstal,
- 2) OFFICE NATIONAL DES PENSIONS POUR TRAVAILLEURS SALARIÉS (ONPTS),
Bruxelles,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af visse bestemmelser i forordning nr. 1408/71, navnlig artiklerne 3, stk. 1, og 4, stk. 4,

afsiger

DOMSTOLEN (første afdeling)

sammensat af afdelingsformanden J. Mertens de Wilmars, dommerne A. O'Keeffe og G. Bosco,

generaladvokat: H. Mayras
justissekretær: A. Van Houtte

følgende

DOM

Sagsfremstilling

I — De faktiske omstændigheder og skriftvekslingen

1. Gilbert Even, der er født den 4. juli 1915 og er fransk statsborger med bopæl i Belgien, har siden den 26. juni 1944 i Frankrig oppebåret en endelig krigsinvalidd pension på 10 % som følge af et sår, som han pådrog sig den 13. maj 1940 som soldat.

Ved sit fyldte 60. år ansøgte Even den 17. januar 1975 Office national des pensions pour travailleurs salariés (herefter benævnt »ONPTS«) i Belgien om at blive førtidspensioneret og få udbetalt den pension, der normalt først ydes ved det fyldte 65. år. Da den pågældende havde været beskæftiget som arbejdstager såvel i Belgien som i Frankrig, blev pensionen beregnet ved sammenlægning

og forholdsvis beregning efter Rådets forordning nr. 1408/71 af 14. juni 1971.

Den således fastsatte pension var 25 % under den fulde pension, som Even bliver berettiget til som 65 årig: denne nedsættelse, som beroede på, at der var tale om en førtidspension (5 år), er hjemlet i artikel 5 i arrêté royal (kongelig anordning) nr. 50 af 24. oktober 1967.

I henhold til denne arrêté royal er den normale pensionsalder for mandlige arbejdstagere nemlig 65 år. Men artikel 5, stk. 1, i nævnte arrêté bestemmer endvidere følgende:

»Såfremt det ønskes, kan der efter anmodning ydes pension i de 5 år forud for den normale pensionsalder; i så fald nedsættes pensionen med 5 % for hvert år, den ydes før tiden«.

Afgørelsen om tildeling af den således nedsatte pension til Even anfægtede denne ved Tribunal du travail de Liège. Even anførte til støtte for sit sagsanlæg artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 1408/71, som lyder således:

»Personer, der er bosat på en medlemsstats område, og som er omfattet af denne forordning, har de samme pligter og rettigheder i henhold til en medlemsstats lovgivning som denne medlemsstats egne statsborgere . . .«.

Under henvisning til denne bestemmelse gjorde han gældende, at han havde samme rettigheder som de belgiske statsborgere efter bestemmelserne i arrêté royal af 27. juni 1969, som fastsætter de betingelser, hvorunder en nationalt anerkendt status giver ret til fuld førtidspension. Even henviste navnlig til artikel 1 i denne arrêté, som lyder således:

»Den nedsættelse, der er foreskrevet . . . i artikel 5, stk. 1, i arrêté royal nr. 50 af 24. oktober 1967 . . . finder ikke anvendelse på personer, som opfylder følgende betingelser:

1. . . .

2. . . .

3. . . .

4. er belgiske statsborgere, har gjort aktiv tjeneste i de allierede styrker mellem den 10. maj 1940 og den 8. maj 1945 og oppebærer en krigsinvaliddepension, som er tildelt af en allieret nation for en uarbejdsdygtighed, som skyldes en krigshandling . . .«.

Tribunal du travail de Liège gav Even medhold i hans krav ved dom af 7. februar 1977, hvorefter anklagemyndigheden og ONPTS henholdsvis har indgivet hovedanke og kontraanke til Cour du travail de Liège.

Anklagemyndigheden og ONPTS har begge anført, at nævnte dom strider mod bestemmelserne i arrêté royal af 27. juni 1969, idet denne arrêté kun omhandler personer, som besidder en anerkendt national status »opnået i medfør af belgiske lovbestemmelser«, mens den i nærværende sag af Even påberåbte adkomst er tildelt ham af Frankrig. Hertil har ONPTS endvidere føjet, at alene belgiske statsborgere kan oppebære fuld førtidspension, og at Even i øvrigt ikke besidder nogen af de af loven angivne status, hvorfor han altså heller ikke opfylder betingelserne.

Cour du travail de Liège tog de ovenfor nævnte bestemmelser i artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 1408/71 i betragtning, men anførte desuden, at samme forordning i artikel 4, stk. 4, præciserer, at den ikke finder anvendelse:

»... på ordninger til fordel for ofre for krig eller dens følger...«.

Retten mener derfor, at det er uklart, om arrêté royal af 27. juni 1969, for så vidt som den tildeler forskellige persongrupper med en nationalt anerkendt status, som angives..., en arbejdstagers ikke-nedsatte førtidspension, der direkte afholdes af den belgiske stat — og ikke finansieres, i hvert fald ikke hovedsagelig, ved sociale sikringsbidrag fra arbejdsgivere og arbejdstagere — skal anses som »ordninger til fordel for ofre for krig eller dens følger«, eller i hvert fald som en tilsvarende ordning som den i ovenfor anførte artikel 4, stk. 4, således at den ikke omfattes af anvendelsesområdet for forordning nr. 1408/71 og følgelig heller ikke af ligebehandlingsreglen i forordningens artikel 3, stk. 1.

Da dette problem vedrører fortolkningen af fællesskabsretten, bestemte Cour du travail ved dom af 8. september 1978 at udsætte sin afgørelse og i medfør af EØF-traktatens artikel 177 at forelægge Domstolen følgende spørgsmål:

»a) Skal bestemmelsen i artikel 4, stk. 4, i forordning fra Rådet for De europæiske Fællesskaber nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, hvorefter denne forordning ikke finder anvendelse på ordninger til fordel for ofre for krig eller dens følger, fortolkes snævert i den forstand, at den ikke angår en eller flere »en bloc«-lovgivninger, som indfører og opretter en eller flere specielle ordninger til fordel for ofre for krig eller dens følger, som klart ligger uden for rammen af gældende sociale sikringsordninger, eller tværtimod udvidende, således at den også omfatter visse sådanne særlige lovbestemmelser som i arrêté royal af 27. juni 1969, som bestemmer, hvornår en national anerkendt status giver ret til en førtidspension uden reduktion for arbejdstagere — og især betingelserne i 4° i artikel 1 i nævnte arrêté — som supplerer den belgiske lovgivning om arbejdstageres pensioner, indført og oprettet ved arrêté royal nr. 50 af 24. oktober 1967, og foreskriver tildeling på den belgiske stats direkte og udelukkende bekostning, af »specielle« pensionsforrettigheder til forskellige kategorier af begunstigede, der har en nationalt anerkendt status, som disse bestemmelser opregner?

b) Såfremt Domstolen finder, at indholdet i artikel 4 (stk. 4), i forordning EØF nr. 1408/71 skal fortolkes snævert, anmodes Domstolen om at afgøre, om der i overensstemmelse med begrænsningen i slutningen af artikel 3, stk. 1, i samme forordning,

som knæsætter ligebehandlingsprincippet »medmindre andet følger af særlige bestemmelser i denne forordning«, enten i nævnte forordning eller i dens gennemførelsesforordning EØF nr. 574/72 kan findes en eller flere særlige bestemmelser, som med hensyn til de pågældende pensioner er til hinder for anvendelse af det princip, hvorefter »personer, der er bosat på en medlemsstats område, og som er omfattet af denne forordning, har de samme pligter og rettigheder i henhold til en medlemsstats lovgivning som denne medlemsstats egne statsborgere«?

- c) Såfremt ligebehandlingsprincippet i ovennævnte artikel 3 anses for anvendeligt, indebærer dette princip da, at en klausul om statsborgerskab, som den, der er fastsat i artikel 1, 4° i arrêté royal af 27. juni 1969 (»være belgisk statsborger«) skal anses som en nullitet i forhold til ikke-belgiske statsborgere fra De europæiske Fællesskabers forskellige medlemslande«?

2. En udskrift af forelæggelsesdommen er indgået til Domstolens justitskontor den 21. september 1978.

Office national des pensions pour travailleurs salariés (ONPTS), repræsenteret af sin generaldirektør R. Masyn, og Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, repræsenteret af Marie-José Jonczy, medlem af Kommissionens juridiske tjeneste, som befuldmægtiget, bistået af advokaterne Henri Scheyvaerts og Francis Herbert, Bruxelles, har indgivet skriftlige indlæg i henhold til

artikel 20 i protokollen vedrørende statuten for EØF-Domstolen.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse og i medfør af procesreglementets artikel 95 at henvise behandlingen af sagen til første afdeling.

- II — Skriftlige indlæg indgivet i henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statuten for EØF-Domstolen

A — Office national des pensions des travailleurs salariés (ONPTS) har først redegjort for de faktiske omstændigheder, som er grundlaget for tvisten, og dernæst anført, at selv om arrêté royal af 27. juni 1969 — som fastsætter de betingelser, hvorunder en anerkendt national status giver ret til en arbejdstagers fulde førtidspension — kun finder anvendelse på personer med belgisk statsborgerskab, indebærer dette ikke en overtrædelse af ligebehandlingsprincippet i artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 1408/71.

Den i nævnte arrêté omhandlede ydelse, er nemlig en social ydelse, som er indført til krigsofre, altså en ydelse, som ikke er omfattet af anvendelsesområdet for forordning nr. 1408/71.

ONPTS har henvist til den dom, som Domstolen afsagde den 6. juli 1978 i sag 9/78 (»Gillard« (Sml. 1978, s. 1661), og anført, at under hensyn til ligheden mellem denne sag og den foreliggende sag kan Domstolen i denne sag kun

bekræfte de i den førstnævnte sag knæsatte principper. Desuden har ONPTS anført, at det af begrundelsen for arrêté royal af 27. juni 1969 særdeles klart fremgår, at de belgiske lovgivere anså en fuld førtidspension som en ydelse til krigsofre.

Som det fremgår af socialministerens indlæg under debatten i det belgiske senat den 23. februar 1955 må ydelser til personer, som besidder en nationalt anerkendt status, reelt anses som en ydelsesordning til fordel for ofre for krig eller dens følger, og ikke som en ydelsesordning under den sociale sikring. Desuden finansieres denne ordning direkte af staten, mens pensionsordningen finansieres ved arbejdstagers og arbejdsgiveres bidrag, idet staten under denne ordning alene yder et årligt tilskud.

På grundlag af det ovenfor anførte finder ONPTS, at det første spørgsmål kan besvares således:

»Bestemmelsen i artikel 4, stk. 4, i EF-forordning nr. 1408/71 af 14. juni 1971 må fortolkes udvidende, således at forordningen omfatter de i arrêté royal af 27. juni 1969 omhandlede ydelser«.

Såfremt Domstolen besvarer dette spørgsmål således, bliver besvarelsen af de øvrige spørgsmål uden genstand.

B — Kommissionen for De europæiske Fællesskaber har først anført, at det omstridte problem i den foreliggende sag minder om problemet, som Domstolen løste ved sin dom af 6. juli 1978 i sag 9/78 »Gillard«.

Med hensyn til det første spørgsmål mener Kommissionen, at det af den

pågældende belgiske lovgivning navnlig fremgår,

— at, selv om det er ubestrideligt, at princippet om førtidspension omfattes af det saglige anvendelsesområde for forordning nr. 1408/71, fremgår det dog af overskriften til arrêté royal af 27. juni 1969, at denne arrêté kun omhandler en »nationalt anerkendt status«;

— at arrêté royal af 27. juni 1969 blev udstedt i medfør af artikel 6, stk. 1, i arrêté royal nr. 50 af 24. oktober 1967, som lyder således: »Kongen kan ligeledes ... for enhver persongruppe, som besidder en nationalt anerkendt status, fastsætte de betingelser, hvorunder disse kan oppebære førtidspension, hvorledes pensionen skal beregnes, og hvorledes den, i medfør af de herom fastsatte regler, nødvendige finansiering skal foregå«;

— at i alle de i artikel 1 i arrêté royal af 27. juni 1969 anførte tilfælde er oppebærelse af en fuld førtidspension gjort afhængig af militærtjeneste under en krig eller en prøvelse, udstået under/eller som følge af en sådan krigsperiode.

Under hensyn hertil fremgår det altså, at formålene med og betingelserne for at yde fuld førtidspension i arrêté royal af 1969 er de samme som i den franske lovgivning, som Domstolen lagde til grund i dommen i sagen Gillard.

Under hensyn til denne faktiske og retlige parallelitet i de to sager må altså følge, at det første spørgsmål fra forelæggelsesretten må besvares på samme måde, som af Domstolen i dens dom af 6. juli 1978.

Selv om Kommissionen finder, at de øvrige spørgsmål bliver uden genstand ved en sådan besvarelse, har Kommissionen ikke desto mindre fundet, at den for alle tilfældes skyld også må behandle det *andet og tredje spørgsmål*.

Vedrørende det andet spørgsmål har Kommissionen anført, at såfremt det forudsættes, at ydelse af en førtidspension, som ikke nedsættes på grund af en nationalt anerkendt status, anses som hørende til de sociale sikringsordninger, der omfattes af det saglige anvendelsesområde for forordning nr. 1408/71, må det erkendes, at forordningen ikke indeholder særlige bestemmelser, som begrænser anvendelsen af ligebehandlingsprincippet i forbindelse med alderspensioner.

Vedrørende det tredje spørgsmål følger besvarelsen heraf af de talrige domme, hvori Domstolen har udtalt, at nationale bestemmelser, som strider imod forbudet mod enhver forskelsbehandling på grund af nationalitet, ikke kan gøres gældende over for den pågældende vandrende arbejdstager, der, for så vidt som han opfylder de øvrige betingelser for tildelelse af ydelsen, altså skal oppebære denne på de samme betingelser, som den nationale arbejdstager.

Efter disse bemærkninger har Kommissionen — ved siden af dens besvarelse af de stillede spørgsmål fra forelæggelsesretten — fundet det hensigtsmæssigt at uddybe princippet om ligebehandling, uanset om forordning nr. 1408/71 kan finde anvendelse, for herved at forsyne forelæggelsesretten med ethvert nødvendigt fortolkningsselement.

Reglen om ligebehandling i nævnte forordnings artikel 3 er ifølge Kommis-

sionen alene en særlig anvendelse på det af traktatens artikel 51 omhandlede område af det grundlæggende princip om forbud mod forskelsbehandling i traktatens artikel 7. Dette princip er for så vidt angår arbejdskraftens frie bevægelighed blevet gentaget i traktatens artikel 48, stk. 2, og gennemført ved Rådets forordning nr. 1612/68 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet. Artikel 7 i sidstnævnte forordning forbyder enhver forskelsbehandling på grundlag af nationalitet med hensyn til beskæftigelses- og arbejdsvilkår og bestemmer i stykke 2, at den vandrende arbejdstager i modtagermedlemsstaten skal nyde samme *sociale* og skattemæssige *fordele* som indenlandske arbejdstagere.

I den foreliggende sag er det også et spørgsmål, om begrebet sociale fordele skal fortolkes som omfattende de fordele, som ydes i medfør af arrêté royal af 27. juni 1969.

Kommissionen har gennemgået Domstolens retspraksis på dette område, hvorefter begrebet sociale fordele i artikel 7, stk. 2, i forordning nr. 1612/68 skal fortolkes så vidt som muligt, og har anført, at dette begreb må kunne omfatte alle sociale fordele til medlemsstaternes statsborgere, som helt eller delvis skal udligne mistede eller utilstrækkelige indtægter, forhøjede eller for høje udgifter, eller mere generelt skal afhjælpe de dårlige økonomiske eller materielle kår, som visse persongrupper lever under.

Dette begreb omfatter ikke sociale sikringsfordele, idet EØF-traktaten indeholder en anden hjemmel for den gradvise gennemførelse af arbejdskraftens frie bevægelighed på den ene side (artikel 49) og for den sociale sikring på den anden

side (artikel 51). Dette er imidlertid ikke ensbetydende med, at ydelser, som ikke omfattes af den sociale sikring, efter artikel 4 i forordning nr. 1408/71, omfattes af begrebet sociale fordele i artikel 7 i forordning nr. 1612/68.

Ifølge de af Domstolen fastsatte principper og under de af den angivne betingelser henhører social og lægelig hjælp, som anført af generaladvokaten i sagen 1/72 »Frilli«, utvivlsomt under begrebet sociale fordele. Ligeledes omfatter dette begreb ydelser til krigsofre: disse ydelser omfattes således af ligebehandlingsprincippet.

Med henblik — som nævnt af generaladvokaten i sag 7/75 — på gennemførelsen af »fuld ligebehandling med indenlandske arbejdere for så vidt angår økonomiske og sociale ydelser«, må ydelsen af en fuld førtidspension, som tildeles indenlandske arbejdstagere inden for rammerne af en nationalt anerkendt status, utvivlsomt omfattes af begrebet sociale fordele.

I henhold til artikel 7, stk. 2, i forordning nr. 1612/68 er det herefter udelukket, at ydelsen kan nægtes en vandrende arbejdstager alene på grund af dennes nationalitet.

Man kunne utvivlsomt være i tvivl om, hvorvidt den omstændighed, at artikel 4 i forordning nr. 1408/71 klart sonderer mellem ordninger til ofre for krig og sociale sikrings- eller forsorgsordninger, ikke mere generelt indebærer, at ordninger til ofre for krig, navnlig på grund af deres snævre forbindelse med anerkendelse fra den medlemsstat, som

yder disse ydelser, ikke omfattes af fællesskabsreglen, især ligebehandlingsprincippet som bl.a. indeholdt i artikel 7 i forordning nr. 1612/68. Dette spørgsmål må imidlertid besvares benægtende.

Sondringen i artikel 4 i forordning nr. 1408/71 skal afgrænse forordningens saglige anvendelsesområde, altså området i traktatens artikel 51, som indeholder bestemmelser om en særlig side af arbejdskraftens frie bevægelighed, mens princippet om arbejdskraftens frie bevægelighed er anført i traktatens artikel 48, stk. 2, hvorved de eneste mulige begrænsninger for at fortolke indskrænkende udtømmende er opført i stykke 3.

Hvis derfor den nævnte sontring skulle være ensbetydende med, at fællesskabslovgiver har ønsket, at fællesskabsretten generelt ikke skulle finde anvendelse på ordninger til fordel for ofre for krig, ville et sådant princip være ulovligt under hensyn til traktatens artikel 48, stk. 2 og 3.

Dette princip kan nemlig ikke omfattes af den mulighed, som er indrømmet medlemsstaterne til at træffe diskriminerende foranstaltninger, der retfærdiggøres af hensynet til den offentlige sundhed. De i stykke 3 i artikel 48 anførte tilfælde vedrører alle retten til at søge arbejde og til at udøve arbejde, men ikke betingelserne for undøvelse af dette arbejde. Disse tilfælde kan derfor ikke vedrøre reglerne for ydelse af førtidspension.

Endvidere kan, stadig ifølge Kommissionen, anvendelsen af ligebehandlingsprincippet i den foreliggende sag heller ikke udelukkes, hverken under henvis-

ning til den særlige tilknytning mellem den indenlandske statsborger og medlemsstaten, som udståelse af militærtjeneste og dens følger indebærer, eller af hensynet til en særlig beskyttelse og støtte, som medlemsstaten skylder sine statsborgers på grund af krigens eftervirkninger.

Vedrørende det første punkt fremgår det af Domstolens praksis, at en vandrende arbejdstagers udståelse af militærtjeneste i hjemstaten kan have følger for arbejdstagerens arbejdsvilkår i en anden medlemsstat, idet princippet om ligebehandling gælder for den pågældende arbejdstager, navnlig for så vidt angår »de sociale fordele« som anført i artikel 7 i forordning nr. 1612/68.

Vedrørende det andet punkt fremgår det også af Domstolens praksis, at princippet om forbud mod forskelsbehandling i artikel 7 i forordning nr. 1612/68 må fortolkes således, at det også omfatter den særbeskyttelse, som visse særgrupper af arbejdstagere af sociale grunde har i medfør af en medlemsstats lovgivning.

Naturligvis kan en medlemsstat ved erhvervelse af pensionsretten gøre tildeling af en ydelse afhængig af en eller flere objektive betingelser, om at arbejdstageren skal have udført tjenester eller have udstået prøvelse: i så fald er gruppen af begunstigede begrænset også i forhold til den pågældende medlemsstats statsborgere og der kan derfor ikke tales om forskelsbehandling over for udlændinge, som ikke opfylder disse betingelser.

Men princippet om ligebehandling forbyder ikke desto mindre, at, når en anden medlemsstats statsborgere opfylder de samme objektive betingelser

og befinder sig i nøjagtig samme situation, som visse indenlandske statsborgere, der nyder godt af fordelene, kan ydelse heraf ikke nægtes førstnævnte alene på grund af nationalitet.

Endvidere skal — om nødvendigt — bemærkes, at visse belgiske lovbestemmelser underbygger, at et afslag, begrundet alene i nationaliteten, på at tildele sådanne ydelser til arbejdstagere, der er statsborgere i medlemsstaterne, som ydes inden for rammerne af en nationalt anerkendt status ikke en gang i national ret kan begrundes i hensynet til den offentlige orden eller den offentlige sundhed.

Princippet om ligebehandling må derfor finde fuld anvendelse.

Kommissionen finder derfor, at de stillede spørgsmål under hensyn til det ovenfor anførte kan besvares således:

»1) Artikel 4, stk. 4, i forordning nr. 1408/71 skal fortolkes således, at forordningen ikke gælder for sådanne sociale ydelser, som er indført til fordel for oppebærere af en krigsinvaliddepension som f.eks. ydelserne i artikel 1, stk. 4, i den belgiske arrêté royal af 27. juni 1969.

I medfør af EØF-traktatens artikel 48, stk. 2, og artikel 7, stk. 2, i Rådets forordning (EØF) nr. 1612/68 er tildeling af sådanne ydelser dog undergivet forbudet mod forskelsbehandling på grund af nationalitet.

2) Det andet og tredje spørgsmål er uden genstand«.

III — Mundtlige forhandlinger

Office national des pensions pour travailleurs salariés (ONPTS), repræsenteret af J. Peltot, som befuldmægtiget, og Kommissionen for De europæiske Fælles-

skaber, repræsenteret af M.J. Jonczy, som befuldmægtiget, bistået af F. Herbert, har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 8. marts 1979.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 29. marts 1979.

Præmisser

- 1 Ved dom af 8. september 1978, indgået til Domstolen den 21. september 1978, har Cour du travail de Liège stillet flere præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af bestemmelserne i artiklerne 3 og 4, i Rådets forordning nr. 1408/71 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet.
- 2 Disse spørgsmål er rejst under en retssag mellem Office national des pensions pour travailleurs salariés (ONPTS), Bruxelles, og en fransk statsborger, som siden sit fyldte 60. år har oppebåret en førtidspension fra nævnte institution.
- 3 I henhold til artikel 5 i den belgiske arrêté royal (kongelig anordning) nr. 50 af 24. oktober 1967 kan den pension, som udbetales til normal sats ved det fyldte 65. år, såfremt det ønskes og efter anmodning udbetales i den 5-års periode, som går forud for den normale pensionsalder, men nedsættes i så fald med 5 % p.a. for førtidspensionering.
- 4 Imidlertid bestemmer artikel 1, stk. 4, i arrêté royal af 27. juni 1969, som fastsætter de betingelser, hvorunder en nationalt anerkendt status giver ret til fuld førtidspension for arbejdstagere, at ovennævnte nedsættelse ikke finder anvendelse over for belgiske statsborgere, som har gjort aktiv tjeneste i de allierede styrker mellem den 10. maj 1940 og den 8. maj 1945 og oppebærer

en krigsinvaliddepension, som er tildelt af en allieret nation for en uarbejdsdygtighed, der beror på en krigshandling.

- 5 I den foreliggende sag kræver den pågældende arbejdstager, som i medfør af fransk lovgivning oppebærer en endelig krigsinvaliddepension på 10 % som følge af et sår pådraget under kamphandlinger den 13. maj 1940, den fordel, som denne bestemmelse indeholder, nemlig en fuld førtidspension, under henvisning til det i fællesskabslovgivningen indeholdte princip om ligebehandling af indenlandske arbejdstagere og arbejdstagere, der er statsborgere i en anden medlemsstat.
- 6 Han har gjort gældende, at han bortset fra kravet om statsborgerskab opfylder alle de betingelser, som artikel 1, stk. 4, i arrêté royal af 27. juni 1969 fastsætter for tildeling af den krævede sociale fordel, og at det ham givne afslag på ydelsen er en i nationaliteten begrundet forskelsbehandling, som er i strid med traktaten.
- 7 Cour du travail de Liège, som behandler den indgivne anke mod dommen fra Tribunal du travail de Liège, der gav den pågældende medhold, har med henblik på sin afgørelse af dette problem forelagt Domstolen følgende spørgsmål:
 - »a) Skal bestemmelsen i artikel 4, stk. 4, i forordning fra Rådet for De europæiske Fællesskaber nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, hvorefter denne forordning ikke finder anvendelse på ordninger til fordel for ofre for krig eller dens følger, fortolkes snævert i den forstand, at den ikke angår en eller flere »en bloc«-lovgivninger, som indfører og opretter en eller flere specielle ordninger til fordel for ofre for krig eller dens følger, som klart ligger uden for rammen af gældende sociale sikringsordninger, eller tværtimod udvidende, således at den også omfatter visse sådanne særlige lovbestemmelser som i arrêté royal af 27. juni 1969, som bestemmer, hvornår en national anerkendt status giver ret til en førtidspension uden reduktion for arbejdstagere — og især betingelserne i 4° i artikel 1, i nævnte konge-

lige anordning — som supplerer den belgiske lovgivning om arbejdstageres pensioner, indført og oprettet ved arrêté royal nr. 50 af 24. oktober 1967, og foreskriver tildeling på den belgiske stats direkte og udelukkende bekostning, af specielle kategorier af begunstigede, der har en nationalt anerkendt status, som disse bestemmelser opregner?

b) Såfremt Domstolen finder, at indholdet i artikel 4 (stk. 4), i forordning EØF nr. 1408/71 skal fortolkes snævert, anmodes Domstolen om at afgøre, om der i overensstemmelse med begrænsningen i slutningen af artikel 3, stk. 1, i samme forordning, som knæsætter ligebehandlingsprincippet »medmindre andet følger af særlige bestemmelser i denne forordning«, enten i nævnte forordning eller i dens gennemførelsesforordning EØF nr. 574/72 kan findes en eller flere særlige bestemmelser, som med hensyn til de pågældende pensioner er til hinder for anvendelse af det princip, hvorefter »personer, der er bosat på en medlemsstats område, og som er omfattet af denne forordning, har de samme pligter og rettigheder i henhold til en medlemsstats lovgivning som denne medlemsstats egne statsborgere«?

c) Såfremt ligebehandlingsprincippet i ovennævnte artikel 3 anses for anvendeligt, indebærer dette princip da, at en klausul om statsborgerskab, som den, der er fastsat i artikel 1, 4° i arrêté royal af 27. juni 1969 (»være belgisk statsborger«) skal anses som en nullitet i forhold til ikke-belgiske statsborgere fra De europæiske Fællesskabers forskellige medlemslande?»

8 Ved besvarelsen af det første spørgsmål må det især undersøges, om en sådan fordel som indeholdt i artikel 1, stk. 4, i den belgiske arrêté royal af 27. juni 1969 kan anses som en social sikringsydelse ifølge artikel 4, stk. 1, litra c) i forordning nr. 1408/71 og derfor henhører under forordningens saglige anvendelsesområde som fastlagt i nævnte artikel 4.

9 Som den nationale ret har anført i sin forelæggelsesdom, er bestemmelserne i artikel 1, stk. 4 i den belgiske arrêté royal af 27. juni 1969 »et supplement til den belgiske lovgivning om arbejdstageres pensioner, der blev indført og gennemført ved arrêté royal nr. 50 af 24. oktober 1967«.

- 10 Spørgsmålet, om en bestemmelse af denne art er indeholdt i en national lovgivning om social sikring, er imidlertid ikke i sig selv afgørende for, om den i bestemmelsen omhandlede ydelse har karakter af social sikring i henhold til forordning nr. 1408/71.
- 11 Som Domstolen har fastslået ved dom af 6. juli 1978 i sag 9/78 (Gillard) beror sondringen mellem ydelser, der er udelukket fra anvendelsesområdet for forordning nr. 1408/71, og ydelser, som er omfattet heraf, nemlig hovedsagelig på den enkelte ydelses karakteristiske egenskaber, især dens formål og betingelserne for dens tildeling.
- 12 Det fremgår af sagsakterne, at den ydelse, der tildeles i medfør af de pågældende nationale bestemmelser, hovedsagelig har til formål at bevidne belgiske arbejdstagere, som har kæmpet i de allierede styrker i tidsrummet mellem 10. maj 1940 og 8. maj 1945, og som er blevet uarbejdsdygtige som følge af en krigshandling, en national anerkendelse for de prøvelser, de har udstået i dette tidsrum, og herved ved forhøjelse af førtidspensionssatsen at indrømme dem en kompensation for den indsats, de har ydet deres land.
- 13 Under hensyn til dette formål og disse betingelser for tildelingen frembyder en sådan ydelse ikke de egenskaber, der er karakteristiske for en social sikringsydelse i henhold til artikel 4, stk. 1, i forordning nr. 1408/71.
- 14 Artikel 4 i forordning nr. 1408/71, der definerer forordningens saglige anvendelsesområde, bestemmer i stk. 4, at forordningen bl.a. ikke finder anvendelse »på ordninger til fordel for ofre for krig eller dens følger«.
- 15 Af disse grunde må det første spørgsmål besvares således, at artikel 4, stk. 4, i forordning nr. 1408/71 skal fortolkes således, at den også omfatter sådanne særordninger, som omhandles i artikel 1, stk. 4, i den belgiske arrêté royal af 27. juni 1969 om fastsættelse af de betingelser, hvorunder personer, som besidder en nationalt anerkendt status, har ret til fuld førtidspension.

- 16 Når henses til dette svar bliver de øvrige spørgsmål fra den nationale ret uden genstand.
- 17 Imidlertid har Kommissionen i sit indlæg anført, at selv om den i det foreliggende tilfælde omhandlede ydelse ikke udgør en social sikringsydelse efter forordning nr. 1408/71, kan ydelsen imidlertid betragtes som en social fordel efter artikel 7, stk. 2, i Rådets forordning nr. 1612/68 af 15. oktober 1968 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet (EFT 1968 (II), s. 467), og således falde ind under anvendelsesområdet for sidstnævnte forordning.
- 18 Kommissionen har heraf udledt, at tildeling af en sådan ydelse, selv om den ikke omfattes af bestemmelserne i forordning nr. 1408/71, herunder artikel 3, stk. 1, fortsat er undergivet bestemmelserne i forordning nr. 1612/68, navnlig artikel 7, stk. 2, hvorefter en arbejdstager, der er statsborger i en medlemsstat, på de øvrige medlemsstaters område nyder »samme sociale og skattemæssige fordele som indenlandske arbejdstagere«.
- 19 Det må undersøges, om denne opfattelse er begrundet.
- 20 Forordning nr. 1612/68, som er udstedt i medfør af traktatens artikler 48 og 49 og inden for rammerne af de foranstaltninger, som blev truffet ved Rådets forordning nr. 38/64 af 25. marts 1964 (JØ 62, 1964, s. 965), sigter på gennemførelsen af arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet.
- 21 Med henblik herpå foreskriver den afskaffelse af enhver forskelsbehandling af indenlandske arbejdstagere og arbejdstagere, der er statsborgere i andre medlemsstater, med hensyn til beskæftigelses-, arbejds- og lønvilkår, og giver arbejdstagere, der er statsborgere i de andre medlemsstater, og deres familie-medlemmer adgang til de samme sociale og skattemæssige fordele, som gælder for de indenlandske arbejdstagere i beskæftigelsesstaten.

- 22 Det fremgår af alle disse bestemmelser samt af det tilstræbte mål, at de fordele, som denne forordning tildeler arbejdstagere, der er statsborgere i de øvrige medlemsstater, er alle de fordele, som, uanset om de er forbundet med en arbejdskontrakt, almindeligvis indrømmes indenlandske arbejdstagere, hovedsagelig på grund af deres objektive status som arbejdstagere eller alene fordi de har bopæl på det nationale område, og hvis udvidelse til også at gælde for arbejdstagere, der er statsborgere i de andre medlemsstater, derfor forekommer egnet til at fremme disses mobilitet inden for Fællesskabet.
- 23 Som ovenfor konstateret er hovedgrunden til den ydelse, som i henhold til den pågældende belgiske nationale lovgivning tildeles visse grupper af indenlandske arbejdstagere, derimod den indsats, som de ydelsesberettigede har ydet deres eget land i krigstid, og ydelsens formål er hovedsagelig at give disse statsborgere en kompensation for de prøvelser, de har udstået for deres land.
- 24 En sådan ydelse, som beror på en nationalt anerkendt status, kan herefter ikke anses som en fordel, der ydes den indenlandske arbejdstager hovedsagelig på grund af dennes status som arbejdstager, eller fordi den pågældende har bopæl på det nationale område, og opfylder derfor ikke de karakteristiske egenskaber for »sociale fordele« i artikel 7, stk. 2, i forordning nr. 1612/68.
- 25 Heraf følger, at den pågældende ydelse ikke omfattes af det saglige anvendelsesområde for forordning nr. 1612/68 og altså ikke for så vidt angår dens tildelingsbetingelser er undergivet denne forordnings bestemmelser.

Vedrørende sagsomkostningerne

- 26 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, som har indgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres; da sagens behandling i forhold til sagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (første afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt den af Cour du travail de Liège ved dom af 8. september 1978, for ret:

Artikel 4, stk. 4, i forordning nr. 1408/71 skal fortolkes således, at den også omfatter sådanne særordninger som omhandles i artikel 1, stk. 4, i den belgiske arrêté royal af 27. juni 1969 om fastsættelse af de betingelser, hvorunder personer, som besidder en nationalt anerkendt status, har ret til fuld førtidspension.

Mertens de Wilmars

O'Keeffe

Bosco

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 31. maj 1979.

A. Van Houtte
Justitssekretær

J. Mertens de Wilmars
Formand for første afdeling

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT H. MAYRAS
FREMSAT DEN 29. MARTS 1979 ¹

Høje Ret.

Den sag, som De skal behandle idag, er en parallel til sagen Gillard, som Domstolen in pleno afsagde dom i den 6. juli 1978 (Sml. s. 1661 ff), efter at jeg

havde fremsat mit forslag til afgørelse den 15. juni s.å. (Sml. s. 1670 ff).

Gillard, som var belgisk statsborger og havde arbejdet i Frankrig, ansøgte på grundlag af de franske lovbestemmelser

¹ — Oversat fra fransk.